

teneretur quidem ad sumptus, ut illuc pensio transmittatur. Intellege, dummodo in contractu locationis detrahatur aliquid de ordinaria pensione, cum hoc orus meliorationum alienum sit à natura conductionis. Cæterum expensæ modicæ, et ordinariæ in re conducta faciendæ, regulariter spectant ad conductorem; extraordinariæ verò ad locatorem, ut *Croix l. c. n. 1052. cum Spor. et Tamb.*

864. — Quær. 5. an debeatur pensio famulo conducto ad servitium annuum, si ægrotet per aliquos menses, puta per trimestre? Affirmat *S. Antonin. Gruff. etc. apud Croix lib. 3. p. 2. n. 1050.* Sed verius negat communis sententia, quam tenent *Lugo D. 29. n. 58. et Croix l. c. in fine cum Mol. Laym. et aliis.* Quia de iustitia non debetur salarium pro obsequio non præstito. Putat autem *Azorius apud Lugo n. 60* teneri saltem dominum ad præstandum famulo alimenta, et expensas necessarias pro curatione. Melius tamen dicunt *ib. Rebell. et alii cum Dian.* non teneri nisi ad sumptus leves pro brevi infirmitate: Quinimo non immerito ait *Lugo*, neque ad id obligandum esse dominum, nisi forte aliquando ex caritate, casu scilicet quo infirmus esset in gravi necessitate. Bene tamen excipit *Ronc. quæst. 3. R. 2.* nisi alicubi esset consuetudo, ut domini teneantur ad totum stipendium, si famulus, ad annum conductus, per aliquot dies ægrotet.

DUBIUM XII.

De contractu Emphyteusi, Feudi et Libelli.

865. Quid de Emphyteusi? — 866. An debeatur pensio in gravi jactura fructuum? — 867. — Quid de Feudo? — 868. Quid de Contractu Libellatico?

865. — « RESP. 1. Emphyteusis est contractus similis locationi, » in quo res immobilis, quæ cultura possit effici melior, conceditur alteri, vel in perpetuum, vel non brevius saltem, quam » ad decennium; ita ut dominium ejus directum, et possessio » civilis maneat apud dominum, qui tradit in Emphyteusim; » dominium autem utile transferatur in Emphyteutam, cum hoc » onere, ut quotannis certum canonem, ut vocant, seu pensionem » domino solvat, quam si totamolvere negligat 26 annis continuis in Emphyteusi Ecclesiastica (cum scilicet res est Ecclesiasticæ, vel pii loci), vel in seculari 36 annis, incidit ipso jure in » pœnam commissi, ut dominus eum expellere possit * (*Etiam auctoritate propria, ut multi cum Pal. p. 10. n. 1. et 6. Sed Less. dicit præcedere debere monitionem. Vide Croix l. 3. p. 2. n. 1062.*) *, etsi in solutione interpellatus non fuerit: Licet » enim *Bart.* et alii quidam *ap. Dian. p. 8. t. 7. R. 36.* dicant, » si per 30 vel 40 annos non solverit, eum præscribere immunitatem in futurum, id tamen *Wesemb.* et alii 5 negant, *Vid. loc. cit.* Porro, quid juris sit in hoc contractu, pendet ex consuetudine locorum, quæ varia est, et ex ipsa conventionem con-

» trahentium, quæ scripto instrumento concipi debet, ut valeat. » *Vid. Laym. lib. 3. t. 4. c. 23. Less. l. 2. c. 24. d. 9.* »

866. — Utrum Emphyteuta debeat pensionem, quando patitur gravem jacturam fructuum? Dicit *Pal. tr. 33. D. 9. p. 7. n. 5.* de uris rigore, et consuetudine, integram pensionem esse solvendam, ex *l. 1. C. de Jure emphyt.* ubi sancitur, quòd, prædio manente in parte, solvenda est pensio. *Lessius* tamen *lib. 2. cap. 24. num. 49 et 50. ac Lugo D. 29. n. 88.* rectè sentiunt hanc legem esse intelligendam, quando pensio est modica respectu fructuum, et magis datur in recognitionem domini directi quàm ad fructus compensandos. Secus verò, si sit magna et fere æqualis fructibus, nam tunc ex æquitate deberet minui, vel fundo pereunte ex parte, vel magna sterilitate adveniente. Utrum autem Emphyteuta gaudeat privilegiis, quæ dominus directus in re habebat? Affirmant *Bart. Jason. Tiraq. etc. ap. Croix l. 3. p. 2. n. 1064.* Sed negant probabiliter *Less. Laym. Pal. etc. ib.* Ratio, quia, cum transfertur in Emphyteutam utile dominium rei, res fiat sua; unde, si nimirum ipse sit laicus, non potest gaudere privilegiis Ecclesiasticæ, ad quam spectet dominium directum.

867. — « Resp. 2. Feudum est contractus similis Emphyteusi, » quo res immobilis alicui conceditur, cum translatione domini » utilis, proprietate retenta, sub onere non quidem alicui solvendi, sed exhibendi fidelitatem, et obsequium personale directo » domino. Quod si tamen non faciat Vassallus (sic enim dicitur » feudi acceptor), perdit feudum. Interdum etiam in feudo alii » quid persolvi debet in recognitionem domini directi, sed tunc » ex ea parte deficit à puro feudo, et declinat ad Emphyteusim. » Porro, quid juris sit circa feuda, pendet item à locorum consuetudine: quæ juris communis sunt, *Vide loc. cit.* »

868. — « Resp. 3. Contractus Libellaticus, sive datio ad libellum dicitur, cum Emphyteuta, vel Feudatarius rem illam, » quam in feudum, vel emphyteusim accipit, simili contractu » tradit tertio, (ad quod tamen, si in decennium fiat, requiritur » domini consensus): ita ut sit quasi subfeudum, subemphyteusim. Ita *Less. d. 1. n. 6.* » (V. Not. XLVII, pag. 373.) »

DUBIUM XIII.

Quid sit Sponsio, et Ludus.

869. Quid est sponsio, et an sit licita? — 370. An liceat spondere circa peccatum committendum? — 371. Quid ludus, et quando licitus? — 372. An sit restituendum lucratum à filiolarum, aut Religiosorum? — 373. Quid, si Religiosus ludat illicite per licentiam generalem? — 374. An Religiosus possit plus lucrari, quam perdere? — 375. An si exponat majorem summam, quam possit, teneatur restituere lucratum? — 376. Quantum filius-familias possit exponere ludo? — 377. Quando ludens cum deceptione teneatur restituere? — 378. An valeat sponsio, si unus spondeat majorem summam, quam alter? — 379. An si unus rem certò sciat, et mani-